

Ripjaktspremiären är alltid lika spännande. Det är då man får svar på om föryngringen av ripa varit god och om hundarna fungerar. Vi åkte till Tsåktso i Sveriges nordligaste hörn för en het start på ripjakten.

Text och foto: STURE MARKSTRÖM

Det finns inga tvivel. Döden är nära. Jag talar inte om ripornas död. Carl-Magnus och Peter är i ett apatiskt slött tillstånd. Dessutom börjar Ron och Roger plötsligt prata om bufflar och antiloper. De har drabbats av solsting. Det är runt 30 grader varmt. Vi är inte i Afrika utan uppe på svenska fjälltundran. Det är ripjaktssäsongens andra dag och även hundarna håller på att ta slut av hettan.

Som tur är när vi Taavaätno innan värmen torkat ut oss helt. Både jägare och hundar sörplar i sig mängder med vatten. Sedan följer en vådlig vandring över älven. Vi blir ordentligt blöta, men klarar oss över utan att förlora någon bössa i forsen.

Väl över på andra sidan lägger vi oss ner för en siesta på fjällheden. Det tar inte lång stund förrän alla slumrat in i värmen.

När vi vaknar är det fortfarande oerhört hett. Vi jagar ändå vidare längs med älven.

Vi hittar mycket fågel, men de flesta stöts iväg långt utom skotthåll. Hundarna har problem att känna vittringen i värmen och hinner inte stanna förrän riporna tar till vingarna.

Det är först på eftermiddagen när vi vadar tillbaka över älven som jakten återigen börjar fungera. Likadant var det på premiärdagen. Det startade direkt med ett par ripor fällda. Sedan följde ett par timmars misströstan. Mitt på dagen spekulerade vi om att det kanske varit en dålig föryngring av ripa, men så vände allt på eftermiddagen.

Även denna dag blir det fart på både hundar och jägare när solen sänker sig. Det låter som en militärövning när hundarna dirigeras. Detta har sin naturliga förklaring. Ron Egly, Peter Löfgren och Carl Magnus Olofsson, som bor i södra Sverige, är majorer i armén. Även Kirunabon Roger Jacobsson har ett militärt förflutet. Deras rytande åt hundarna skulle få de flesta beväringar att darra av skräck. Hundarna verkar också ha respekt för deras stämmor och försöker göra så gott de kan.

Vi har fyra olika hundraser med oss, Ron med pointern Drifva, Carl Magnus med vorstehn Polkus, Peter med engelska settern Kasper och

HETT

ripjaktspremiär vid Tsåktso

SVETTEN RANN nerför pannan på Peter Löfgren när han tog sig fram i ripsnåret.

ENGELSKA SETTERN Kasper var ivrig inför jakten och skyndade sig ur helikoptern.

”Vi är inte i Afrika utan uppe på svenska fjälltundran”

REHEN HADE mött döden på fjälltundran vid Tsåktso.

POINTERN DRIFVA är inte världens bästa simmare och skriker på hjälp till husse Ron.

Utrustning

● Tänk på att ripjakten är konditionskrävande. Det kan bli flera timmars marsch uppför fjällsluttningar och längs myrar. Se därför till att inte bära på allt för mycket tunga prylar. Ett lätt hagelvapen är att föredra. Vattentäta kängor eller stövlar som inte ger skavsår är ett måste.

För säkerhetens skull bör både jägare och hundar vara utrustade med färgglada västar. Elektroniska hörselkåpor skyddar inte bara öronen, de underlättar också kommunikationen mellan jägarna.

Det blir korta håll på ripor. Därför är en öppen borring att rekommendera och hagelstorleken bör vara US 6-7 för blyhagel och US 4-5 för stålhagel.

POINTERN är fågelhundarnas svar på formel 1. Det går undan i jakten på riporna.

Jaktkort och jaktresor

Explore Lapland
 Web: www.explorelapland.se
 Mail: roger@explorelapland
 Phone: +46706571388

”Hundarna har problem att känna vittringen i värmen”

► Roger med gordon settern Närpa. Det går inte att säga att någon ras är bättre än den andra. Däremot skiljer arbetssättet sig åt mellan dem.

Pointern Drifva är formel 1-kärran i gänget. Den söker i full fart över fjällheden. Mestadels går Drifva på vindvittring och fattar stånd med en tvärnit så att jorden ryker om henne.

Den strävåriga vorstehn är en dammsugare. Rasen är en av de långsammaste stående fågelhundarna, men det är inte alltid en nackdel. När det är svåra vittringsförhållanden så kan den med sitt noggranna sök hitta fåglar där många andra hundar springer förbi. Dessutom är den bäst på att apportera bland de stående fågelhundarna. En vorsteh tvekar aldrig, inte ens om de ska simma över ett brett vattendrag för att hämta en fågel.

Vorstehn Polkus visar sig vara enormt duktig på att plocka upp fallna fåglar som de andra hundarna inte hittar.

Settern är i förhållande till pointern och vorstehn ett melanting. Generellt sett har de inte riktigt samma snabba sök som en pointer men det går fortare än för en vorsteh. Under sitt sök växlar de mellan att gå på vind- och markvittring.

Det finns inga större skillnader mellan de olika setterraserna, men det kan vara skillnad mellan individer. Gordon settern Norpa söker med väldigt hög hastighet. Hon är nästan lika snabb som pointern Drifva och betydligt snabbare än den engelska settern Kasper, men då är också Norpa en unghund. Kasper är sex år gammal och har i stället för fart en massa rutin. Det fälls också mest fågel för Kasper.

Vi har just tagit oss över älven när Norpa börjar sno fram och tillbaka i allt ivrigare svängar. Uppe vid några buskar tvärstannar hon. Roger vandrar fram och ställer sig intill Norpa och kommenderar fram henne. Två ripor flyger upp. Den ena av dem faller till marken.

Det blir ytterligare någon ripa till innan vi sent på eftermiddagen når stugan. Det känns svalt mot tidigare på dagen, men ändå visar termometern på bron plus 22 grader i skuggan.

Vi äter en liten måltid och in-

tar rygggläde en stund innan det är dags för jakt igen. Den här gången lämnar jag kameran hemma och tar med mig bössan. Vi har inte gått långt förrän Kasper står för fågel. Jag är väl medveten om att jag är otränad när jag ställer mig på höger sida om hunden. Det är ett bra tag sedan jag jagade fågel.

Lerduvebanan har jag inte besökt på flera år.

Då hunden avancerar flyger en ripa in i mitt skottfält.

Peter och Ron vänder sina granskande blickar mot mig. Nu gäller det! Det får inte bli en bom, tänker jag, när jag lyfter kolven mot axeln.

Koncentrerat svingar jag ikapp ripan och kan med stor förvåning se att den faller i smällen. Jag gör en överlägsen segergest åt Peter och Ron. Samtidigt pustar jag ut och tänker: ”Vilken tur”.

Det är tydligt att vittringförhållandena är bättre när solen sänkt sig mot horisonten. Under den kor-

ta stund vi jagar hittar hundarna lika många fåglar som de hittade under flera timmars jakt mitt på dagen. Med fyllda viltsäckar vandrar vi tillbaka till stugan i skymningen.

Den tredje och sista jakt dagen före hemfärden är minst lika het som ►

MITT PÅ DAGEN tog vi siesta i hettan.

FÅGELHUNDEN har tryckt upp en ripa ur buskarna. Ron är beredd med bössan och...

... lyckas till sin egen och Rogers förvåning träffa ripan.

CARL MAGNUS var nöjd med sitt skytte.

►► de två tidigare. Redan tidigt på morgonen visar termometern på plus 34 grader. Visserligen är det i solen, men det är också i solen vi befinner oss hela dagen. I det område vi jagar finns ingen skog som ger skugga. Här är det evig tjäle och kärva förhållanden för växtligheten. De enstaka björkarna som sticker upp i den platta terrängen är så små att det inte går att finna någon svalka bakom dem. Det är märkligt att gå med permafrost under fötterna samtidigt som svetten rinner nerför ryggen.

Det börjar, som de två första dagarna, bra i morgonkylan. Vi hittar skapligt stora ripkullar. Skyttarna har börjat få in den rätta svingen. Mitt på dagen har vi fällt såpass många ripor att vi kan tillreda en rejäl måltid.

Efter att vi smaskat i oss lunchen går jakten allt sämre. Vi är så buktinna av stekta ripor att vi knappt orkar släpa fram fötterna. Hettan bidrar också till att göra oss orkeslösa. Även hundarna tappar

Jakt på evig tjäle

● På jaktmarkerna mitt emellan Kiruna och Treriksroset rinner Tavvaätno. Längs älven finns massor av ris och buskar, vilket gör marken till utmärkt biotop för ripa.

Förutom fjället Tsåktso och fjällen på norska sidan är det ett platt landskap. Det enda i övrigt som sticker upp är så kallad palsar runt vattendrag och myrar. Palsar bildas av den eviga tjälen som skjuter upp torvkullar högt över närliggande terräng och formar åsar längs vattendrag och runt myrar. Det är Sveriges enda permafrostlandskap, men om medeltemperaturen fortsätter öka finns risken för att det försvinner inom en tämligen snar framtid.

kraften. Det blir ändå några ripor till innan vi vänder tillbaka.

Årets ripaktspremiär får klart godkänt. Vi har trots hettan lyckats fälla hyfsat mycket ripa.

På väg hem i helikoptern får vi rapporter om att vi valt rätt jaktmarker. Föryngringen av ripa har varit dålig i stor del av den övriga fjällvärlden. ◆

DE STEKTA RIPORNA gjorde oss buktinna och orkeslösa i den stekande hettan.

DET KÄNDES MÄRKLIGT att jaga med permafrost under fötterna samtidigt som svetten rann nerför ryggen.

Stående fågelhundar

● Den stående fågelhunden har som uppgift att söka av terrängen efter hönsfågel. I Sverige jagas tjäder, orre, morkulla, fasan och raphöna med stående fågelhund. Hunden ska fatta stånd, det vill säga stanna, med riktning mot den tryckande fågeln. Sedan ska den invänta jägaren och resa fågeln på kommando. Efter skottet ska viltet apportes.

● Det finns både brittiska och kontinentala stående fågelhundsraser. De brittiska raserna är utpräglade fågelhundsspecialister, vidsökta och snabba. De kontinentala raserna är mångsidigare. Flera av de kontinentala raserna bistår jägaren vid i stort sett all sorts jakt även om de huvudsakligen används som fågelhundar.

● Pointern och den engelska settern är populärast bland de brittiska raserna, men till dem hör också gordon setter, irländsk setter och röd och vit irländsk setter.

● Vorstehhunden är den populäraste kontinentala rasen. Rasen delas upp i tre olika hårlag: kort-, sträv- och långhårig. Vanligast är strävårig och korthårig vorsteh. Kleiner münsterländer och breton är också allmänt förekommande raser. Andra kontinentala stående fågelhundsraser är ungersk vizla, weimaraner, grosser münsterländer, spinone, bracco italiano, pudelpointer, griffon korthals och gammel dansk hönsehund.